

راه بلندی در پیش داریم

چند روزی است ماه محرم آغاز شده، در شهر تورنتو نیز مجالسی به یاد و نام حسین بن علی (ع)، امام سوم شیعیان در حال برگزاری است، خصوصاً از روز پنجم تا دهم محرم، این محافل رونق بیشتری می‌گیرد. هم شیعیان ایرانی، هم شیعیان پاکستانی و هم شیعیان افغان، مراسم خود را برگزار می‌کنند، مراسمی که کثیری از شیعیان ساکن اروپای شمالی را گرد هم می‌آورد. تا جایی که می‌دانم، چهار مجلس در چهار مرکز ایرانی در این شب‌ها برگزار می‌شود؛ از مراسمی که در آنها عزاداری سنتی برپاست تا محافلی که صبغه نواندیشانه دارد و عموماً نواندیشان دینی در آنجا سخن می‌گویند (بناست تحت عنوان «مواجهه عقلائی با حادثه کربلا» دو شب در یکی از این مراکز سخن بگویم). روزگاری که در انگلستان زندگی می‌کردم هم این تنوع و تکثر در محافل ماه محرم را دیده بودم....

طنز روزگار است که مسلمانان در بلاد غیر اسلامی در برگزاری مراسم مذهبی دلخواه خود از آزادی و گشایشی برخوردارند که در کشور خود برخوردار نیستند. شیعیان ساکن کانادا می‌توانند، آنطور که می‌خواهند مراسم مذهبی خود را برگزار کنند، این امر اختصاصی به شیعیان و اهل سنت ندارد، مسیحیان، یهودیان، بوداییان، هندوها... نیز می‌توانند در کلیساها، کنیسه‌ها و معابد مطابق با «نحوه زیست دینی» مختار خود رفتار کنند؛ مادامی که برگزاری این مراسم متضمن آزار و اذیت دیگر شهروندان نباشد، مانع و رادعی در برگزاری آنها نیست. سرّ این قصه را باید در نهادینه شدن آموزه‌هایی چون آزادی مذهب (freedom of religion) و پاسداشت حقوق اقلیت‌ها (rights of minorities) در کشوری چون کانادا جست؛ نگرشی که عمیقاً اخلاقی و رهگشاست و مجالی برای تحقق تجارب نیکوی معنوی و دینی و احوال خوش شهروندان را فراهم می‌کند.

از سوی دیگر، در کلان - شهری مثل تهران، هموطنان عزیز اهل سنت، مسجدی متعلق به خود که بتوانند در آن نماز بخوانند و نیایش کنند، ندارند؛ «بین تفاوت ره از کجاست تا به کجا». این میزان از عدم تساهل و مدارا، اسباب تأسف و غمبار است و راهی به جایی نمی‌برد. وضعیت کشورهای چینی، سوریه و عراق و عربستان از این حیث غمبارتر است؛ تو گویی رواداری مذهبی در این بلاد آتش گرفته و تنها خاکستری از آن بر جای مانده است.

کاش رواداری مذهبی در میان ما نهادینه و درونی شود و یاد بگیریم، می‌توان به‌رغم اختلاف نظر عمیق الاهیاتی - مذهبی - سیاسی با دیگران؛ حقوق بنیادین انسان‌ها را، فارغ از مذهب، جنسیت، نژاد... به رسمیت شناخت و به هیچ قیمتی آنرا فرو نهد. نمی‌دانم تا وقتی زنده‌ام و روی در نقاب خاک نکشیده‌ام، چنین روزگاری را در کشور خودمان و دیگر بلاد اسلامی می‌بینم یا نه. مایوس و ناامید نیستم، هر چند می‌دانم راه بلندی در پیش داریم....